

DARBINIEKA PRASĪJUMI DARBA DEVĒJA MAKSĀTNESPĒJAS GADĪJUMĀ

Vispārīgi jautājumi

Kur iegūt informāciju par darba devēja maksātnespēju?

Ziņas par darba devēja maksātnespējas procesu ikviens bez maksas var pārbaudīt maksātnespējas reģistrā (vietne - http://www.lursoft.lv/exec?act=mn_pjur). Maksātnespējas reģistra ierakstiem ir publiska ticamība. Maksātnespējas reģistrā tiek ierakstīta normatīvajos aktos noteiktā informācija par maksātnespējas subjektu, maksātnespējas procesa administratoru, kā arī maksātnespējas procesa norisi sākot no maksātnespējas procesa pasludināšanas līdz maksātnespējas procesa izbeigšanai. Atbildīgā iestāde, kas veic ierakstus maksātnespējas reģistrā ir Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrs (vietne – www.ur.gov.lv).

Kādas ir sekas darba devēja maksātnespējas procesa pasludināšanai?

Darba devēja maksātnespējas procesu pasludina tiesa, un tās spriedums nav pārsūdzams. Tiesa, pasludinot maksātnespējas procesu, ieceļ maksātnespējas procesa administratoru.

Darba devējs (parādnieks) zaudē tiesības rīkoties ar visu savu mantu, kā arī ar viņa valdījumā vai turējumā esošo trešajām personām piederošo mantu, un šīs tiesības iegūst administrators. Parādnieka pārvaldes institūciju darbība tiek apturēta un parādnieka pārvaldīšanu veic administrators. Administratoram ir visas normatīvajos aktos, parādnieka statūtos vai līgumos paredzētās pārvaldes institūciju tiesības, pienākumi un atbildība. Administrators ir tiesīgs ieceļt amatpersonas parādnieka pārvaldes darba veikšanai un noteikt to kompetenci, pieņemt darbā un atlaist no darba darbiniekus, arī tos, kuri pieņemti darbā pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas. Par darba līguma uzteikuma tiesisko pamatu uzskatāmi Darba likuma 101.panta pirmās daļas 9. un 10.punkta noteikumi (tiek samazināts darbinieku skaits, tiek likvidēts darba devējs) un netiek piemēroti Darba likuma 103.panta pirmās daļas 3.punkta noteikumi par darba līguma uzteikšanas termiņu. Ja darbinieks noslēdzis darba koplīgumu, administratoram ir tiesības nepiemērot tā normas par darba līguma uzteikumu, tajā skaitā ar uzteikumu saistītām izmaksām. Juridiskās personas maksātnespējas procesā nepiemēro Darba likuma normas par kolektīvo atlaišanu.

Ko darīt, ja darba devējs nav izmaksājis aprēķinātās summas?

Ja darba devējs nav izmaksājis darbiniekam pienākošos maksājumus, darbiniekam Maksātnespējas likuma 73.pantā noteiktajā kārtībā jāiesniedz kreditora prasījums.

Kā sagatavot kreditora prasījumu?

Kreditora prasījums sagatavojams iesnieguma veidā un tajā norādāms prasījuma pamatojums, prasījuma veids (piemēram, darba alga, atlaišanas pabalsts), prasījuma apmērs (kādā apmērā nav samaksāts), prasījuma rašanās laiks (periods, par kuru nav samaksāts/laiks, kad darbiniekam radās tiesības uz attiecīgo samaksu), darbinieka kontaktinformācija (tajā skaitā e-pasta adrese), bankas konta numurs. Tāpat kreditora prasījumā norādāma informācija, par to, vai darbinieks ir atzīstams par ieinteresēto personu Maksātnespējas likuma 72.panta izpratnē. Kreditora prasījumam pievienojami prasījumus pamatojoši dokumenti (tie, kuri ir darbinieka rīcībā, piemēram, darba līgums, uzteikums, rīkojumi, izziņas). Izņēmuma gadījumos pirms prasījuma iesniegšanas, vienojoties ar administratoru, var neiesniegt pamatojošo dokumentu atvasinājumus, ja darba devēja rīcībā ir prasījumu pamatojošie dokumenti un starp darba devēju un darbinieku nav strīda par tiesībām.

Kam iesniedzams kreditora prasījums?

Kreditora prasījums iesniedzams darba devēja administratoram. Informācija par darba devēja administratoru un kontaktinformācija atrodama maksātnespējas reģistrā.

Kādā termiņā iesniedzams kreditora prasījums?

Kreditora prasījums iesniedzams mēneša laikā no dienas, kad maksātnespējas reģistrā izdarīts ieraksts par darba devēja maksātnespējas procesa pasludināšanu.

Ja iepriekš minētais termiņš nokavēts, kreditora prasījumu var iesniegt termiņā, kas nav ilgāks par sešiem mēnešiem no dienas, kad maksātnespējas reģistrā izdarīts ieraksts par darba devēja maksātnespējas procesa pasludināšanu, bet ne vēlāk kā līdz dienai, kad sastādīts kreditoru prasījumu apmierināšanas plāns. Šādā gadījumā darbiniekam netiek piešķirtas balsstiesības.

Kādas sekas iestājas, ja nokavēts kreditora prasījuma iesniegšanas termiņš?

Ja kreditora prasījums nav iesniegts vai nokavēts Maksātnespējas likuma 73.panta otrajā daļā noteiktais kreditora prasījuma iesniegšanas termiņš, darbinieks zaudē kreditora statusu un savas prasījuma tiesības pret darba devēju.

Kas notiek pēc kreditora prasījuma iesniegšanas?

Administrators pārbauda kreditora prasījuma pamatotību un atbilstību normatīvo aktu prasībām. Pēc prasījuma pārbaudes administrators pieņem pamatotu lēmumu par prasījuma atzīšanu, neatzīšanu vai daļēju atzīšanu. Administrators pilnībā vai daļēji neatzīst prasījumu, par kuru pastāv strīds starp darba devēju un darbinieku. Prasījumu, kas nodibināts ar tiesas nolēmumu, administrators var neatzīt vai daļēji atzīt tikai tad, ja ir pierādījumi par to, ka pēc tiesas nolēmuma spēkā stāšanās darba devējs saistību izpildījis pilnībā vai daļēji. Lēmumu par darbinieka prasījuma atzīšanu, neatzīšanu vai daļēju atzīšanu administrators pieņem 15 dienu laikā pēc prasījuma saņemšanas. Informāciju par kreditora prasījumu (Maksātnespējas likuma 78.pants) administrators ieraksta kreditoru prasījumu reģistrā.

Ko darīt, ja kreditora prasījums noraidīts?

Darbinieks ir tiesīgs pārsūdzēt tiesā administratora lēmumu par sava kreditora prasījuma neatzīšanu vai daļēju atzīšanu divu nedēļu laikā no šā lēmuma saņemšanas dienas. Sūdzība iesniedzama tiesā, kurā pasludināts maksātnespējas process.

Kādas ir iespējas darbinieka prasījuma apmierināšanai maksātnespējas procesā?

Jāņem vērā, ka maksātnespējas procesā darbiniekam aprēķinātās summas ne vienmēr tiek izmaksātas pilnā apmērā. Darbinieka prasījumu maksātnespējas procesā apmierina no paša darba devēja līdzekļiem vai no darbinieku prasījumu garantiju fonda. Darbinieka prasījumu apmierināšana no darba devēja līdzekļiem notiek Maksātnespējas likuma 118.pantā noteiktā kārtībā, ja maksātnespējas procesā ir naudas līdzekļi kreditoru prasījumu apmierināšanai. No darbinieku prasījumu garantiju fonda līdzekļiem darbinieka prasījumus apmierina valsts aģentūra „Maksātnespējas administrācija” likumā „Par darbinieku aizsardzību darba devēja maksātnespējas gadījumā” un Ministru kabineta 2009.gada 15.septembra noteikumos Nr.1045 „Maksātnespējīgo darba devēju darbinieku prasījumu iesniegšanas, izskatīšanas, apmierināšanas un administratora atlīdzības izmaksāšanas kārtība” noteiktā kārtībā un apmērā.

Kur es varu iegūt papildu informāciju?

Ar darbinieku prasījumu apmierināšanu un maksātnespējas procesu saistītos jautājumos – valsts aģentūrā „Maksātnespējas administrācija”, adrese: Mārstaļu ielā 19, Rīgā, LV 1050, www.mna.gov.lv, tālrunis: 67099100, e-pasts: mna@mna.gov.lv.

Darba tiesisko attiecību jautājumos – Valsts darba inspekcijā, www.vdi.gov.lv

Nodokļu jautājumos – Valsts ieņēmumu dienestā, www.vid.gov.lv

Sociālās apdrošināšanas un pabalstu jautājumos – Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā, www.vsaa.gov.lv

DARBINIEKA PRASĪJUMU APMIERINĀŠANA NO DARBINIEKU PRASĪJUMU GARANTĪJU FONDA

Kas ir darbinieku prasījumu garantiju fonds?

Darbinieku prasījumu garantiju fonda līdzekļus veido uzņēmējdarbības riska valsts nodevas daļa, dāvinājumi un ziedojumi, kā arī administratoru atgūtās summas. Uzņēmējdarbības riska valsts nodevu (šobrīd 0,25 lati par katru darbinieku) par nodrošinājumu darbinieku prasījumu apmierināšanai no Darbinieku prasījumu garantiju fonda līdzekļiem katru gadu maksā ikviens darba devējs, kuram var pasludināt juridiskas personas maksātnespējas procesu vai kredītiestādes maksātnespēju. Darbinieku prasījumu garantiju fonda līdzekļi glabājas Valsts kasē un tiek izlietoti tikai darbinieku prasījumu apmierināšanai darba devēja maksātnespējas gadījumā. Darbinieka prasījumus no Darbinieku prasījumu garantiju fonda līdzekļiem apmierina Maksātnespējas administrācija, pamatojoties uz administratora iesniegumu.

Kādus prasījumus iespējams apmierināt no Darbinieku prasījumu garantiju fonda?

No Darbinieku prasījumu garantiju fonda apmierina no darba tiesiskajām attiecībām izrietošus neapmaksātos darbinieka prasījumus:

- 1) darba samaksu par pēdējiem trim darba tiesisko attiecību mēnešiem 12 mēnešu periodā pirms darba devēja maksātnespējas gadījuma iestāšanās;
- 2) atlīdzību par ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu, uz kuru tiesības iegūtas 12 mēnešu periodā pirms darba devēja maksātnespējas gadījuma iestāšanās;
- 3) atlīdzību par cita veida apmaksātu prombūtni pēdējos trijos darba tiesisko attiecību mēnešos 12 mēnešu periodā pirms darba devēja maksātnespējas gadījuma iestāšanās;
- 4) atļaušanas pabalstu likumā noteiktajā minimālajā apmērā, uz kuru tiesības iegūtas ne agrāk kā 12 mēnešu periodā pirms darba devēja maksātnespējas gadījuma iestāšanās;
- 5) kaitējuma atlīdzību sakarā ar nelaimes gadījumu darbā vai arodslimību (par visu nesamaksāto laikposmu līdz maksātnespējas procesa pasludināšanai (izmaksai darbiniekam) un summu par četriem gadiem uz priekšu ieskaita valsts sociālās apdrošināšanas speciālajā budžetā izmaksas turpmākai nodrošināšanai, ko veic Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra);
- 6) valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu un iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksājumus, kuri saistīti ar iepriekš minētajām izmaksām (ieskaita attiecīgajā valsts budžeta kontā).

Kādā apmērā darbinieka prasījumus iespējams apmierināt no Darbinieku prasījumu garantiju fonda?

Jāņem vērā, ka no Darbinieku prasījumu garantiju fonda darbinieku prasījumi tiek apmierināti ierobežotā apmērā. Izmaksas viena darbinieka prasījumu apmierināšanai, par kuriem iesniegums Maksātnespējas administrācijā iesniegts līdz 2011.gada 31.decembrim, no Darbinieku prasījumu garantiju fonda nepārsniedz četras maksātnespējas gadījuma iestāšanās dienā valstī noteiktā minimālās mēneša darba algas (bruto). Darbiniekam izmaksājamo summu aprēķins tiek veikts atbilstoši darba samaksas un ar to saistīto maksājumu aprēķināšanu regulējošo normatīvo aktu prasībām, pamatojoties uz darba devēja grāmatvedībā atspoguļoto informāciju (tajā skaitā darba laika struktūra, darba laika uzskaitē, darba samaksas apmērs, veiktās avansa izmaksas u.c.), vai attiecīgās valsts pārvaldes iestādes pieņemtu lēmumu vai tiesas nolēmumu, kā arī ņemot vērā, ka darbinieka darba samaksa mēnesī nepārsniedz darba devēja maksātnespējas gadījuma iestāšanās dienā valstī noteikto minimālo mēneša darba algu. Darba devēja maksātnespējas gadījums iestājas dienā, kad tiesa darba devējam pasludinājusi maksātnespējas procesu.

Priekšnoteikumi prasījuma apmierināšanai.

- 1) darba devējam pasludināts maksātnespējas process;
- 2) starp darbinieku un darba devēju ir bijušas vai pastāv (nav pārtrauktas) darba tiesiskās attiecības;
- 3) darbinieks iesniedzis administratoram kreditora prasījumu;
- 4) administrators pieņēmis lēmumu par kreditora (darbinieka) prasījuma atzīšanu un iekļāvis to kreditoru prasījumu reģistrā.

Vienlaikus jāņem vērā, ka Darbinieku prasījumu garantiju fonda līdzekļi izlietojami noteiktam mērķim – darba devēja neapmaksāto prasījumu segšanai noteiktos periodos. Tādējādi, lai apstiprinātu un piešķirtu naudas līdzekļus darbinieku prasījumu apmierināšanai no Darbinieku prasījumu garantiju fonda, visām summām, kas pieprasītas kā neapmaksātas, jābūt pamatotām.

Iesniegums darbinieku prasījumu apmierināšanai.

Iesniegumu maksātnespējīgā darba devēja darbinieku prasījumu apmierināšanai Maksātnespējas administrācijā iesniedz administrators. Administrators iesniedz Ministru kabineta 2009.gada 15.septembra noteikumos Nr.1045 „Maksātnespējīgo darba devēju darbinieku prasījumu iesniegšanas, izskatīšanas, apmierināšanas un administratora atlīdzības izmaksāšanas kārtība” noteiktā kārtībā aizpildītu iesniegumu un darbinieku sarakstus, kā arī katra darbinieka katru prasījumu pamatojošus darba devēja grāmatvedības un personāla lietvedības dokumentus vai citus dokumentus, kas apliecina darbinieku prasījumu un to apmēra pamatotību.

Lēmums par darbinieku prasījumu apmierināšanu no Darbinieku prasījumu garantiju fonda.

Par naudas līdzekļu piešķiršanu darbinieku prasījumu apmierināšanai vai par atteikumu piešķirt naudas līdzekļus pilnā apmērā vai daļēji lemj Maksātnespējas administrācija viena mēneša laikā no dienas, kad saņemti visi nepieciešamie dokumenti lēmuma pieņemšanai.

Naudas līdzekļu izmaksa no Darbinieku prasījumu garantiju fonda.

Darbiniekam izmaksājamās summas Maksātnespējas administrācija atbilstoši budžeta iespējām pārskaita maksātnespējīgā darba devēja kontā turpmākai izmaksai darbiniekam, bet valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu un iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksājumus, kā arī kaitējuma atlīdzības summu par četriem gadiem uz priekšu ieskaita attiecīgajā valsts budžeta kontā.

Darbinieku prasījumu garantiju fonda līdzekļu izmaksa darbiniekam.

No Darbinieku prasījumu garantiju fonda saņemto līdzekļu izmaksu darbiniekam organizē un nodrošina administrators. Administrators Darbinieku prasījumu garantiju fonda līdzekļus izmaksā darbiniekam vai pārskaita tos uz darbinieka norādīto bankas kontu:

- 1) iespējami īsākā laikposmā, bet ne vēlāk kā mēneša laikā no dienas, kad Maksātnespējas administrācija līdzekļus pārskaitījusi maksātnespējīgā darba devēja kontā;
- 2) tādā apmērā, kādā tos piešķirusi Maksātnespējas administrācija.

Administratoram nav tiesību Darbinieku prasījumu garantiju fonda līdzekļus izmantot citiem mērķiem. Pēc Darbinieku prasījumu garantiju fonda līdzekļu izmaksas darbiniekam administrators iesniedz Maksātnespējas administrācijā pārskatu par līdzekļu izlietojumu un Maksātnespējas administrācija pārbauda Darbinieku prasījumu garantiju fonda līdzekļu izlietojuma atbilstību likuma prasībām.